

Nataliia Hakhovych

*Candidate of Economic Sciences, Senior Researcher,
State Organization "Institute for Economics and Forecasting
of the National Academy of Sciences of Ukraine"*

Liliia Venger

*Candidate of Economic Sciences, Researcher,
State Organization "Institute for Economics and Forecasting
of the National Academy of Sciences of Ukraine"*

Oksana Kushnirenko

*Doctor of Economic Sciences, Assistant Professor, Senior Researcher,
State Organization "Institute for Economics and Forecasting
of the National Academy of Sciences of Ukraine"*

IMPORT SUBSTITUTION AND LOCALIZATION FOR THE CABLE AND WIRE INDUSTRY MODERNISATION

Summary

The current state of the cable and wire industry in Ukraine is analyzed and examined trends in its main indicators in the article. An analysis of the main players in the cable products market was carried out. The results of the analysis indicate a significant impact of the war on the developmental condition of the cable and wire industry. The dynamics of foreign economic activity of enterprises in 2021–2023 are reflected, which indicates a significant reduction in exports of the cable and wire industry. It is shown that there have been significant changes in the structure of exports and imports by country in relation to trading partner countries. The results of the system of public procurement of cable products by volume of Ukrainian-made products are analyzed. The factors of industrial modernization through import substitution and localization of production have been identified.

Вступ

Успішний розвиток вітчизняної промисловості залежить від функціонування наукомістких галузей виробництва, підвищення конкурентоспроможності продукції цих галузей та створення сприятливих умов для їх подальшої діяльності. До наукомістких галузей виробництва відноситься і кабельна промисловість, яка входить до електротехнічної галузі. Продукція електротехнічної промисловості надзвичайно важлива для електрифікації всіх сфер економіки, до того ж

без кабельної продукції неможливі автоматизація виробничих процесів і впровадження інновацій на підприємствах [1].

Розвиток кабельної промисловості України є стратегічно важливим для забезпечення відновлення промисловості, інфраструктури, житлово-комунального господарства, а також є критичним для зміцнення обороноздатності країни. Глобальні тренди зростаючого виробництва енергії з відновлюваних джерел, збільшення запасів у технології розумних електромереж спричиняють зростання випуску кабельно-провідникової продукції. Статистика багатьох років показує, що якщо в країні спостерігається зростання ВВП на 1%, то випуск і реалізація КПП в даний час зростає на 10% і падіння ВВП на 2% веде за собою відповідне зниження в галузі на 20%.

Саме тому в умовах скорочення платоспроможного попиту на внутрішньому ринку, впровадження успішно зарекомендованих у світі практик, що сприятимуть нарощуванню обсягів виробництва кабельно-провідникової продукції, зокрема стимулювання участі українських виробників в системі публічних закупівель є важливим напрямом відновлення промислового розвитку.

Розділ 1. Передумови розвитку кабельно-провідникової промисловості в Україні

Кабельно-провідникова промисловість відіграє стратегічно важливу роль в енергозабезпеченні всіх сфер економіки та містить високу частку доданої вартості. Крім того, без неї неможлива автоматизація виробничих процесів та цифровізація бізнес-моделей сучасного виробництва. Забезпечення відповідності продукції державним стандартам і будівельним нормам, належної її якості здатне не тільки сприяти значній економії енергоресурсів, але й запобігти втратам внаслідок пожеж, інших небезпечних випадків, зберегти людські життя.

В Україні виробляються всі типи сучасної кабельної продукції, серед яких низьковольтні кабелі є домінуючими за обсягами виробництва, а значна частина експорту кабельної продукції, до 70% за різними оцінками, є дротові джгути для автомобільної промисловості, які виробляються в Україні за давальницькою схемою.

Продукція кабельно-провідникової промисловості складається з проводів ізольованих, кабелів та інших ізольованих електричних провідників, а також є основою для виробництва автокомпонентів відомих світових брендів. Наприклад, системи підігріву сидінь, зібрані в Україні, можна зустріти на автомобілях Ferrari, динаміки Made in Ukraine встановлюються на новітніх моделях Range Rover, комплектуючі та кабельні мережі для Audi, BMW, Daimler, Skoda, Volkswagen. Серед основних виробників можна виділити, такі як:

– ДП ВО «Карпати», на відміну від більшості українських підприємств, що працюють на світових автогігантів, – належить державі. Виробляє проводку для Porsche, Mercedes, Volkswagen, Skoda [2];

– ПАТ «Мукачівський завод «Точприлад» – акустика, яку випускають в Мукачеві, встановлюється на такі автомобілі, як Land Rover, BMW та інші преміальні бренди [3];

– ТОВ «Тайко Електронікс Юкрейн Лімітед» – дочірнє підприємство міжнародного виробника електроніки TE Connectivity. Налагодила виробництво конвекторів і проводки для таких марок автомобілів, як BMW, Opel, Mercedes, Skoda, Fiat [4];

– «Костал Україна» – дочірня компанія німецької KOSTAL, займається дизайном і виробництвом електротехнічних перемикачів [5];

– ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», в основному випускають кабельні бортові мережі для таких автомобілів, як Volkswagen, BMW, Audi і Mercedes [6];

– «Sumitomo Electric Bordnetze Україна» – одне дочірнє підприємство німецько-японської компанії Sumitomo Electric Bordnetze, це міжнародний виробник кабелів. Виробничі потужності були запущені на базі заводу «Кварц» в Чернівцях, а також в Тернополі та випускає суцільні кабельні мережі для автомобілів Volkswagen Golf, Hybrid і Audi [7];

– «SEWS Україна» – ще одне дочірнє підприємство Sumitomo. А точніше її підрозділу SE Wiring systems (SEWS). Виробничі потужності також були запущені на базі заводу «Кварц» в Чернівцях. Власне, «SEWS Україна» по суті нічим не відрізняється від «Сумітомо Електрик Борднетце Україна», крім того, що випускає кабелі не для Volkswagen, а для Nissan [7];

– «Бадер Україна» – дочірнє підприємство німецької Vader. Компанія є одним з провідних світових виробників преміум шкіри для автомобільної промисловості. Сьогодні «Бадер Україна» в основному займається пошиттям шкіряних чохлів для преміальних автомобілів групи Volkswagen, таких, наприклад, як Audi [8];

– «BET Автомотив Україна» – одне із підприємств відомої німецької фірми «Аутомотив Системс». Сучасний завод в м. Виноградіві, який виробляє електронні системи підігріву сидінь для престижних марок легкових автомобілів відомих світових брендів. Також підприємство випускає сенсорні датчики та автомобільні кабелі [9];

– «Bosch в Україні», єдине підприємство, яке постачає саме запчастини для світового автопрому. Щоправда, за заводі займаються не виробництвом нових, а відновленням старих стартерів, тим не менш, це не робить продукцію заводу менш значущою [10].

На ринку високовольтних кабелів в Україні найбільші частки займали ПАТ «Завод Южкабель», ТОВ «Європан» та ПАТ «Одескабель» [11].

Після активізації бойових дій відбулося значне скорочення виробництва продукції ринку високовольтних кабелів в Україні через дестабілізацію роботи виробників і споживачів в умовах військових ризиків, що різко зросли. Водночас попит на продукцію ринку високовольтних кабелів в Україні був на високому рівні, оскільки вона була потрібна для відновлення зруйнованої обстрілами енергетичної інфраструктури країни. Найбільший попит на продукцію ринку високовольтних кабелів в Україні спостерігається у західних та центральних регіонах України; фактором появи цього тренду стала релокація у цій галузі багатьох ініціаторів будівельних проектів, які є найбільшими споживачами кабельної продукції.

Тенденції вітчизняного ринку кабельно-провідникової продукції показують значний вплив війни на розвиток промисловості. Повномасштабна війна в Україні значною мірою вплинула на розвиток вітчизняного ринку кабельно-провідникової продукції (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники діяльності підприємств кабельної промисловості

Показник	2021	2022	2023	2022 до 2021,%	2023 до 2022,%	2023 до 2021,%	Тенденція
Обсяг реалізації, млн грн	14910,1	10022,1	н.д.	67,22	н.д.	н.д.	↓
Чисельність працюючих, ос.	5448	5039	н.д.	92,49	н.д.	н.д.	↓
Продуктивність праці, млн грн на 1 ос.	2,737	1,989	н.д.	-	-	-	-
Експорт, млн дол	1591,25	1328,46	796,801	83,49	59,98	50,07	↓
Імпорт, млн дол	603,77	457,19	434,96	75,72	95,14	72,04	↓
Сальдо, млн дол	987,48	872,27	361,84	88,33	41,48	36,64	↓

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [12] та Trade Map: Trade statistics for international business development [13].

Наведені дані в табл. 1 показують, що військові дії в Україні призвели до скорочення обсягів виробництва кабельної продукції майже на третину у 2022 р. порівняно з довоєнним 2021 р. Гострою проблемою для галузі є дефіцит персоналу, чисельність якого скоротилася у 2022 р. на 7,5% до значення 2021 р. Скорочення обсягів реалізації призвело до зниження продуктивності праці на 27% в 2022 р. порівняно з 2021 р. Проте умови воєнного стану (втрата промислового потенціалу на окупованих територіях та в зонах бойових дій) призвели до скорочення обсягів внутрішнього споживання на українському ринку з 31386,87 млн грн у

2021 р. до 24807,56 млн дол до рівня 2022 р., що становить 21%. Загалом відмічається зниження всіх ключових показників розвитку кабельно-провідникової галузі.

Загалом частка підприємств виробників кабельної продукції не сягає навіть 0,01% від кількості підприємств переробної промисловості та по промисловості в цілому, проте не дивлячись на зниження майже на 10% кількості підприємств у 2022 р. проти довоєнного 2021 р., їх частка у кількості підприємств промисловості зросла майже на 11% (табл. 2–3). Водночас, у 2022 р. їх частка серед підприємств переробної промисловості зросла майже на 13% по відношенню до попереднього року (табл. 2).

Таблиця 2

**Кількість діючих суб'єктів господарювання
з виробництва кабельної продукції у 2021–2022 роках**

Види економічної діяльності	Кількість підприємств, од					
	2021 р.			2022 р.		
	Всього підприємств	з них. ФОП	Підприємств без ФОП	Всього підприємств	з них ФОП	Підприємств без ФОП
Промисловість	121787	72728	49059	102500	66078	36422
Переробна промисловість	110393	70313	40080	93633	63953	29680
Кабельна продукція (27.31+27.32)	94	15	79	86	15	71
27.31 – виробництво волоконно-оптичних кабелів	4	0	4	4	0	4
27.32 – виробництво інших видів електронних і електричних проводів та кабелів	90	15	75	82	15	67
Частка у промисловості, %	0,077	0,021	0,161	0,084	0,023	0,195
Частка у переробній промисловості, %	0,085	0,021	0,197	0,092	0,023	0,239

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [12]

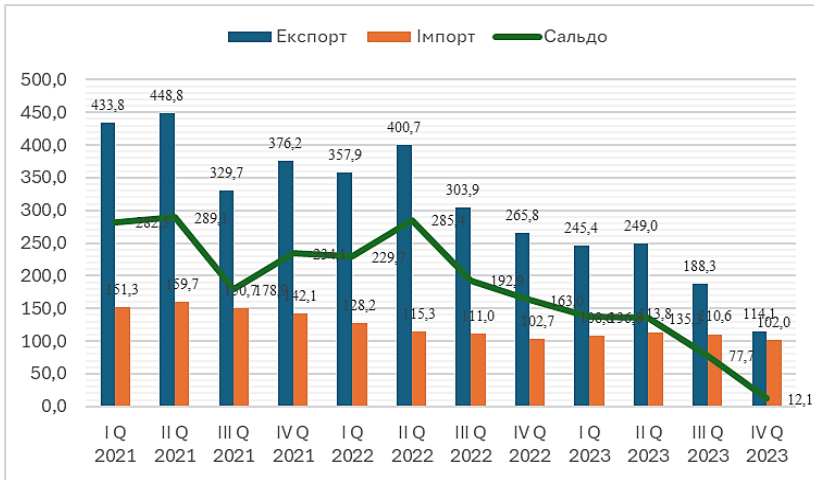
Кількість працюючих осіб на підприємствах виробників кабельної продукції у 2022 р. скоротилася майже на 8% по відношенню до 2021 р. Частка працюючих на підприємствах виробників кабельної продукції у 2021 р. склала 0,36% від кількості працюючих на підприємствах переробної промисловості і 0,252% по промисловості в цілому (табл. 3).

**Чисельність працюючих на виробництві кабельної продукції
у 2021–2022 роках**

Види економічної діяльності	Кількість осіб, од					
	2021 р.			2022 р.		
	Всього підприємств	з них ФОП	Підприємств без ФОП	Всього підприємств	з них ФОП	Підприємств без ФОП
Промисловість	2167166	168435	1998731	1808528	132569	1675959
Переробна промисловість	1517994	163957	1354037	1247298	129170	1118128
Кабельна продукція (27.31+27.32)	5469	21	5448	5061	22	5039
27.31 – виробництво волоконно-оптичних кабелів	134	0	134	57	0	57
27.32 – виробництво інших видів електронних і електричних проводів та кабелів	5335	21	5314	5004	22	4982
Частка у промисловості, %	0,252	0,012	0,273	0,280	0,017	0,301
Частка у переробній промисловості, %	0,360	0,013	0,402	0,406	0,017	0,451

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [12].

Традиційно кабельно-провідникова промисловість була значною мірою експортоорієнтованою галуззю, тому що виробництва кабелів в Україні впливає попит на автомобілі в Європі та світу, куди поставлялась левова частка автокомпонентів. Обсяги експорту в 2021 р. перевищують у 2,9 рази обсяги реалізованої продукції, а в 2022 р. у 4,2 рази. Водночас, обсяги імпорту є незначними та склали в 2021 р. 603,8 млн дол., 2022 р. 457,2 млн дол., а в 2023 р. 434,9 млн дол., або зменшилися на 24,3% в 2023 р. порівняно з 2021 р. Якщо імпорт кабельної продукції у 2023 р. впав на 28% порівняно з довоєнним 2021 р., то експорт – в два рази або склав у 2023 р. – 796,80 млн дол. США (рис. 1).

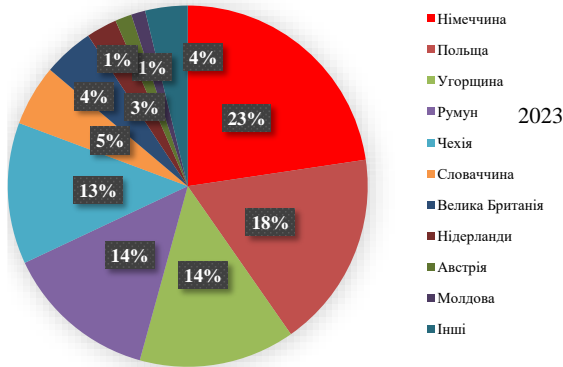
Рис. 1. Динаміка зовнішньоекономічної діяльності кабельної продукції за 2021–2023 рр., млн дол. США

Джерело: побудовано авторами за даними Trade Map: Trade statistics for international business development [13]

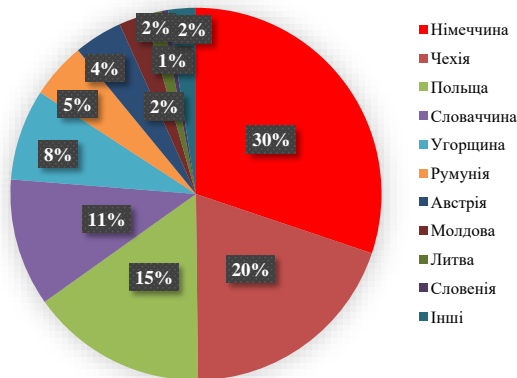
Внаслідок війни в Україні, через руйнування та релокації підприємств, дефіциту працездатного населення, нестачі сировини та нестабільних логістичних шляхів, майже втричі скоротилося сальдо зовнішньої торгівлі кабельної продукції. Це все негативно впливає на європейський ринок щодо виробництва транспорту, адже кабельна продукція українського виробництва задіяна як базовий компонент в ланцюгах доданої вартості європейського автомобілебудування. Так, наприклад, компанії BMW та Porsche були змушені призупинити виробництво автомобілів на своїх заводах у Європі через брак електронних компонентів, що виготовляються в Україні [14].

Найбільшою країною, що експортує українську кабельно-провідникову продукцію є Німеччина (30% у 2023 р.), що зумовлено діяльністю дочірніх підприємств Кромберг, Аутомотив Системс, Bosch. Слід відмітити і географічні трансформації у зовнішній торгівлі продукцією кабельно-провідникової галузі. Якщо у 2021 р. до ТОП 10 країн, що купували українські кабелі входили такі країни як Велика Британія, Нідерланди, Австрія, то у 2023 р. продукція галузі експортувалася переважно до європейських найближчих до України країн, а саме Чехія, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, Молдова (рис. 2).

2021

2023

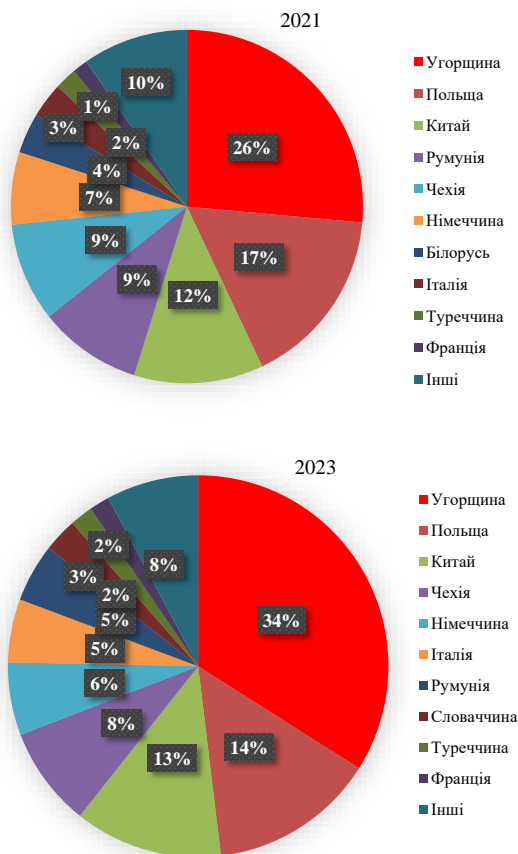
Рис. 2. Топ країн за експортом кабельної продукції з України, %

Джерело: побудовано авторами за даними Trade Map: Trade statistics for international business development [13]

Імпорт кабельної продукції у 2023 р. склав 434,96 млн дол США. Найбільшими постачальниками кабельної продукції в Україну були: Угорщина (34%), Польща (14%) та Китай (13%) (рис. 3). Якщо у 2021 р. серед постачальників кабельної продукції ще фігурувала Білорусь (майже 4%), то в 2023 р. відбулися структурні зміни серед постачальників, і з'явився новий гравець на ринку – Словаччина з

часткою більш ніж 3%. Слід відзначити суттєве збільшення (на 10%) частки Угорщини з 26% в 2021 р. до 36% у 2023 р.

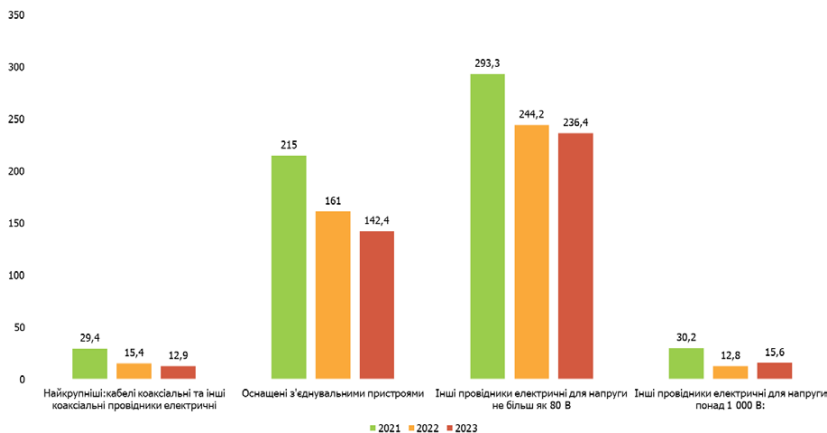

Рис. 3. Топ країн-постачальників кабельної продукції в Україну, %

Джерело: побудовано авторами за даними Trade Map: Trade statistics for international business development [13]

Щодо номенклатури кабельно-провідникової продукції, яка ввозиться в Україну, то можна побачити, що в Україні практично не виробляється оптичний кабель спеціального призначення OPGW і потреба ринку покривається виключно імпоротною продукцією. Це говорить про низький ступінь локалізації даного виробництва в Україні. Щодо іншої групи

кабельно-провідникової продукції, то найбільше ввозиться «Кабелі коаксіальні та інші коаксіальні провідники електричні», «Кабелі, оснащені з'єднувальними пристроями» (майже третина імпортованих кабелів), а також «Інші провідники електричні для напруги не більше як 80» (рис. 4).

Рис. 4. Імпорт в Україну кабельної продукції в розрізі типів кабельної продукції за найкрупнішим обсягом імпорту, млн. дол.

Джерело: побудовано авторами за даними Trade Map: Trade statistics for international business development [13]

На рис. 4 видно, що деякі модифікації кабельної продукції, зокрема за групами УКТЗЕД 854449 – «Інші провідники електричні для напруги не більш як 80 В», 854442 – «Кабелі, оснащені з'єднувальними пристроями» знаходяться на другому місці у структурі загального імпорту кабельно-провідникової продукції. Імпортовані оптичні патчкорди, оптичні пігтейли виробляються невеликими українськими виробниками в незначних обсягах і не здатні задовольнити ринок, а наразі потреба в них, зумовлена поширенням цифровізації, стрімко зростає. Це посилює важливість впровадження стимулюючих заходів для розвитку саме цих виробництв в Україні для підвищення ступеню локалізації такого стратегічно важливого виробництва. Одним із таких заходів є сфера публічних закупівель кабельно-провідникової продукції, яка забезпечить надійний попит і сталі канали збуту для даної продукції.

Розділ 2. Система публічних закупівель для забезпечення стійкого попиту на кабельну продукцію українського виробництва

Світовий досвід показує, що значну роль у стимулюванні розвитку промисловості відіграє сфера публічних закупівель, що забезпечує попит на вироблену всередині країни продукцію для внутрішніх потреб. Особливо це актуально в умовах порушення логістичних каналів збуту готової продукції, переорієнтації географічних векторів зовнішньої торгівлі та перекриття традиційних каналів дистрибуції готової продукції. Після того, як в Україні заснували таку процедуру як тендер, державні закупівлі стали перспективним каналом збуту кабелю, забезпечуючи потреби державних підприємств і установ. Аукціони проводять через систему ProZorro, яка визнана на міжнародному рівні як одна з найпрозоріших та відкритих. Це означає, що перемогти в торгах може кожен бажаючий, якщо відповідає заявленим критеріям відбору. Завдяки ProZorro ризик впливу корупційних чинників на процес закупівлі кабельної продукції був мінімізований. Тому заявки на тендери подають навіть маленькі фірми без досвіду обслуговування державних замовників.

Тендери на кабель проводять енергетичні компанії, комунальні установи, промислові підприємства, управління міністерств. Так, за 2023 рік найбільші організатори торгів на ProZorro за очікуваним обсягом торгів були ПАТ Укрнафта, АТ Укргазвидобування, комунальні підприємства, Пат НАК Укренерго (табл. 4). Вони потребують кабельно-провідникової продукції різних типів, такі як: шнури, дроти, кабелі тощо.

Якщо в середньому у світі рівень проникнення імпорту в публічні закупівлі складає 7%, то в Україні цей показник складає 38%. В 2023 р. на платформі ProZorro очікуваний обсяг закупівель за загальним закупівельним кодом (44321000-6) «Кабелі» склав 474,84 млн грн, а за виключенням скасованих торгів та таких, що не відбулися, обсяг очікуваної вартості за результатами торгів склав 119,075 млн грн [15].

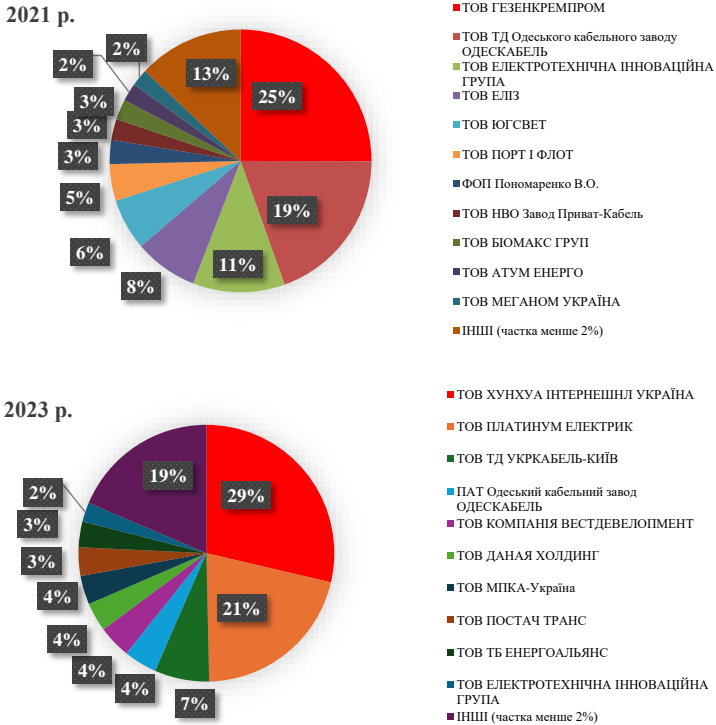
У 2023 р. за структурою учасників на торгах найбільшу частку 29% за обсягом має компанія зі 100% іноземним капіталом з Китаю ТОВ Хунхуа Інтернешнл Україна, тобто майже третина це імпортний товар. У порівнянні з довоєнним 2021 р частка в структурі торгів компаній з іноземним капіталом зросла більш ніж в 4,5 разів. Серед переможців торгів у 2021 р. частка в структурі торгів складала з 6,35% компанія з іноземним капіталом з Узбекистану. У 2023 р. з поміж виробників кабельної продукції у ТОПі лише 3 компанії: ТОВ ПЛАТИНУМ ЕЛЕКТРИК, ПАТ Одеський кабельний завод ОДЕСКАБЕЛЬ, ТОВ ТБ ЕНЕРГОАЛЬЯНС сумарною часткою 28%. Ця частка несуттєво, але все ж знизилась порівняно з майже 30% у 2021 р. Решта ж 43% у 2023 р. це посередники (24% проти 57% у 2021 р.) або ж інші дрібні компанії (19% проти 13% у 2021 р.) (рис. 5).

**Найбільші організатори торгів на ProZorro
за очікуваним обсягом торгів у 2023 р.**

№	Назва	Очікувана вартість, млн грн	Частка в загальній очікуваній вартості, %	Очікувана вартість за результатами торгів, млн. грн.	Частка в очікуваній вартості за результатами торгів, %
1	ПАТ Укрнафта	313,104	65,94	9,066	7,61
2	АТ Укргазвидобування	34,115	7,18	34,115	28,65
3	КП Дніпроводоканал	32,912	6,93	29,233	24,55
4	КП Кривбасводоканал	15,39	3,24	15,39	12,92
5	ДП Львіввугілля	7,813	1,65	7,813	6,56
6	ПАТ Запорізький електровозремонтний завод	7,781	1,64	6,432	5,4
7	Укргазвидобування (філія з переробки газового конденсату)	7,763	1,63	4,975	4,17
8	ПАТ НАК Укренерго	5,948	1,25	5,281	4,44
9	ІНШ (частка менше 1%)	50,052	10,54	6,77	5,7
	Всього	474,84	100	119,075	100

Джерело: складено авторами за даними Ві ProZorro. Публічний модуль аналітики [16]

Для того, щоб бути активним гравцем на ринку закупівель кабельної продукції, недостатньо виробляти тільки традиційну продукцію, необхідно впроваджувати і розробляти унікальні технології для вирішення існуючих проблем в різних сферах сучасної економіки. Наприклад, одним з таких напрямків є використання в якості струмопровідних елементів кабельно-провідникової продукції інноваційних сплавів алюмінію. Зокрема, на основі термостійкого алюмоцірконієвого сплаву виготовляються високотемпературні неізольовані дроти з підвищеною пропускнуною спроможністю і стійкістю до вітро- та ожеледних навантажень. Більшість інноваційних рішень пов'язане із застосуванням нових матеріалів. Одним з таких рішень є виготовлення ізоляції силових кабелів низької та середньої напруги з високоміцної етилен пропіленової гуми (HEPR), що має явні переваги порівняно з традиційними технологіями ізоляції з полівінілхлоридного пластику (ПВХ) і зшитого поліетилену.

Рис. 5. Структура переможців у 2021 та 2023 рр. серед постачальників кабельної продукції на платформі Prozorro за кодом 44321000-6 Кабелі

Джерело: побудовано авторами за даними Ві Prozorro. Публічний модуль аналітики [16]

Проте специфіка кабельної продукції з точки зору безпеки, вимагає дотримання вимог безпеки та якості кабельної продукції саме в системі державних закупівель. Поява на ринку та застосування в житловому й промисловому будівництві неякісного кабелю та фальсифікованої продукції – причина виникнення пожеж. Трагедії трапляються в дитячих таборах, житлових приміщеннях, на транспортних засобах, виробничих об'єктах. Статистика невтішна: за даними Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту в Україні щодня, в середньому у 2023 р. виникало 186 пожеж, матеріальні втрати від яких склали 226 млн грн. Кожного дня внаслідок пожеж гинули 4 людини та

4 людини отримували травми; вогнем знищувалось або пошкоджувалось 78 будівель (споруд) і 15 одиниць техніки. Прямі збитки від однієї пожежі становили 340 тис. грн [17]. Незадовільний стан електричного устаткування та приладів, застосування фальсифікованого неякісного кабелю є третьою причиною всіх пожеж.

Найбільші виробники кабельно-провідникової продукції в Україні вже давно досягли високої якості продукції і здатні забезпечити потреби внутрішнього ринку та мають потенціал гідно конкурувати на зовнішніх ринках. Для цього вони витрачають багато часу й коштів, щоб довести високу якість своєї продукції. Підприємства-лідери галузі вже мають всі необхідні сертифікати міжнародного зразка, які відповідають всім нормам безпеки. Отже, для усунення асиметричних умов участі у публічних закупівлях для українських виробників важливим є включення до тендерних вимог критеріїв безпечності кабельної продукції.

Висновки

Умови воєнного часу потребують спеціальних кабелів з підвищеним ступенем захисту та передачі даних без перешкод. Це польові кабелі: оптичні комбіновані для передачі оптичного сигналу і дистанційного живлення приладів, оптичні кабелі-датчики фізичних величин для моніторингу стану об'єктів в реальному часі, оптичні кабелі для особливо важких умов експлуатації (річкові переходи, заболочена місцевість, замерзлі і карстові ґрунти). Щоб сприяти імпортозаміщенню в системі публічних закупівель кабельно-провідникової промисловості, потрібно запровадити такі заходи:

- формування комплексної системи підтримки споживачів із початку (дизайн, інженерні рішення, виробництво) до завершення (системне управління, перероблення та утилізація) життєвого циклу кабельно-провідникової продукції за європейськими принципами;

- стимулювання розвитку виробництва кабельно-провідникової продукції для відновлювальних джерел енергії; кабельних муфт та іншої арматури; кабелів спеціального призначення з підвищеними характеристиками пожежної безпеки, в тому числі вогнетривких; протипожежних кабелів, виконаних із застосуванням безгалогенних ізоляційних матеріалів; багатоволоконних кабелів зв'язку «гнучка мікротрубка» для систем телекомунікації та інформатизації;

- проведення заміни повітряних ліній електропередачі на кабельні з метою вивільнення наявних зон відчуження та розв'язання екологічних проблем;

- зміцнення національного та глобального партнерства з іншими виробниками, споживачами, державою, науковими та освітніми інститутами в інтересах сталого розвитку, зокрема в сфері підтвердження

відповідності кабелів, проводів, дротів до вимог чинної нормативної документації;

– впровадження цифрового контролю за походженням на повному протязі ланцюжка від виробника комплектуючих до готової продукції й технічними характеристиками товару задля захисту від контрафактної і потенційно небезпечної продукції.

Таким чином, умови воєнного стану спричиняють зростання попиту на кабельно-провідникову продукцію. Зростання ринку кабельної продукції буде забезпечено за рахунок будівельного сектору, зокрема відновлення об'єктів інфраструктури та усунення інших руйнувань, заподіяних російською війною. Попит від ІТ та телекомунікаційного сектору фокусуватиметься здебільшого на кабелях для передачі даних та інших подібних видах кабельної продукції. Аерокосмічна, автомобільна та оборонна промисловості також сприятимуть зростанню споживання кабельної продукції для парку приватних та комерційних автомобілів, літаків військової та цивільної авіації, військової наземної техніки та інших застосувань.

Підвищення ступеню локалізації кабельно-провідникових виробництв в Україні сприятиме досягненню економічних вигід – зниженню витрат на виробництво та імпорт сировини, збільшенню доданої вартості продукції та зміцненню фінансової стійкості підприємств; технологічному розвитку і модернізації – дозволить активніше впроваджувати інноваційні технології, оновлювати обладнання та підвищувати операційну ефективність; соціальних ефектів – зростання зайнятості, створенню нових робочих місць та підвищенню кваліфікації працівників галузі; інвестиційному розвитку – залученню інвестицій для модернізації виробничих потужностей та впровадження нових технологій.

Підвищення локалізації виробництва дозволить кабельно-провідниковій галузі ставати більш конкурентоспроможною на вітчизняному та світовому ринках, зменшить залежність від імпорту та сприятиме заміщенню імпортованої продукції вітчизняною. В загалом успішна реалізація стратегії локалізації галузі позитивно позначиться на зростанні ВВП, розвитку суміжних секторів та підвищенні фіскальних надходжень до бюджету.

Список використаних джерел:

1. Кобелева Т. О. Електротехнічна галузь України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: зб. наук. праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва*. Харків : НТУ «ХПІ». 2011. № 26. С. 34– 43.
2. ДП ВО «КАРПАТИ» – Виробництво кабельно-провідникової продукції. URL: <https://www.softex.if.ua/company/partners/dp-vo-karpati/> (дата звернення: 25.04.2024).
3. ПАТ «Мукачівський завод «Точприлад». URL: <https://tochprilad.com/uk>

4. ТОВ «Тайко Електронікс Юкрейн Лімітед». URL: <https://te.business-guide.com.ua>
5. Костал Україна. URL: <https://kostal-ukraine.business-guide.com.ua>
6. ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна». URL: <https://kroschu.com.ua/lutsk>
7. В Україні побудують ще один завод деталей для Volkswagen. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/07/23/638944>
8. Bader в Україні. URL: <https://bader-leather.com.ua/pya/p>.
9. ВЕТ Автомотив Україна. URL: <https://vet-automotyv.business-guide.com.ua>
10. Bosch в Україні. URL: <https://www.bosch.ua>
11. Ринок високовольтних кабелів в Україні в разі необхідності відновлення інфраструктури. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/rynok-vysokovoltnyh-kabelej-v-ukraine-v-usloviyah-neobhodimosti-vosstanovleniya-infrastruktury>
12. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
13. Trade Map: Trade statistics for international business development. URL: <https://www.trademap.org>
14. Війна в Україні закрила заводи BMW та Porsche у Європі. URL: <https://ukrautoprom.com.ua/vijna-v-ukrayini-zakryla-zavody-bmw-ta-porsche-u-yevropi>
15. Кабінет Міністрів України. Витрачати державні кошти на товари внутрішнього виробництва – має стати новою філософією публічних закупівель, – Юлія Свириденко. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vytrachaty-derzhavni-koshty-na-tovary-vnutrishnoho-vyrobnytstva-maie-staty-novoiu-filosofiiu-publichnykh-zakupivel-iuliia-svyrydenko>
16. Бі Prozzoro. Публічний модуль аналітики. URL: <https://bi.prozorro.org/hub/stream/aaec8d41-5201-43ab-809f-3063750dfafd>
17. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 12 місяців 2023 року. URL: <https://idundcz.dsns.gov.ua/upload/2/0/1/8/2/6/2/analitychna-dovidka-pro-pojeji-122023.pdf>

References:

1. Kobleva T. O. (2011) Elektrotekhnichna haluz Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [The electrical industry of Ukraine: current state and development prospects]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «Kharkivskiy politekhnichnyi instytut»: zb. nauk. Prats – Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute": coll. of science works*, vol. 26, pp. 34–43.
2. DP VO «KARPATY» – Vyrobnystvo kabelno-providnykovoї produktsii [SE "KARPATI" – Production of cable and conductor products]. Available at: <https://www.softex.if.ua/company/partners/dp-vo-karpati/> (accessed April 25, 2024)
3. ПАТ «Mukachivskiy zavod «Tochprylad» [PJSC "Mukachivsky Plant "Tochprilad"]. Available at: <https://tochprilad.com/uk> (accessed April 25, 2024)
4. TOV «Taiko Elektroniks Yukrein Limited» [Taiko Electronics Ukraine Limited LLC]. Available at: <https://te.business-guide.com.ua/> (accessed April 25, 2024)
5. Kostal Ukraina [Kostal Ukraine]. Available at: <https://kostal-ukraine.business-guide.com.ua/> (accessed April 26, 2024)
6. TOV «Kromberh end Shubert Ukraina» ["Kromberg & Schubert Ukraine" LLC]. Available at: <https://kroschu.com.ua/lutsk/> (accessed April 26, 2024)
7. V Ukraini pobuduiut shche odyin zavod detalei dlia Volkswagen [Ukraine will build another parts factory for Volkswagen]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/07/23/638944/> (accessed April 26, 2024)

8. Bader v Ukraini [Bader in Ukraine]. Available at: <https://bader-leather.com/ua/pya/p> (accessed April 29, 2024)
9. VET Avtomotyv Ukraina [VET Automotive Ukraine]. Available at: <https://vet-avtomotyv.business-guide.com.ua/> (accessed April 29, 2024)
10. Bosch v Ukraini [Bosch in Ukraine]. Available at: <https://www.bosch.ua/> (accessed April 30, 2024)
11. Rynok vysokovoltnykh kabeliv v Ukraini v razi neobkhidnosti vidnovlennia infrastruktury [The market of high-voltage cables in Ukraine in case of the need to restore the infrastructure]. Available at: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/rynok-vysokovoltnykh-kabelej-v-ukraine-v-usloviyah-neobhodnosti-vosstanovleniya-infrastruktury> (accessed April 30, 2024)
12. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed April 22-30, May 1-6, 2024)
13. Trade Map: Trade statistics for international business development. Available at: <https://www.trademap.org> (accessed April 22-30, May 1-6, 2024)
14. Viina v Ukraini zakryla zavody BMW ta Porsche u Yevropi [The war in Ukraine closed BMW and Porsche plants in Europe]. Available at: <https://ukrautoprom.com.ua/vijna-v-ukrayini-zakryla-zavody-bmw-ta-porsche-u-yevropi> (accessed May 1, 2024)
15. Kabinet Ministriv Ukrainy. Vytrachaty derzhavni koshty na tovary vnutrishnoho vyrobnytstva – maie staty novoiiu filosofiiieu publichnykh zakupivel, – Yuliia Svyrydenko [Cabinet of Ministers of Ukraine. Spending state funds on domestically produced goods should become a new philosophy of public procurement, – Yulia Svyrydenko]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/vytrachaty-derzhavni-koshty-na-tovary-vnutrishnoho-vyrobnytstva-maie-staty-novoiiu-filosofiiieu-publichnykh-zakupivel-iuliia-svyrydenko> (accessed April 30, 2024)
16. Bi Prozzoro. Publichnyi modul analityky [Bi Prozzoro. Public analytics module]. Available at: <https://bi.prozorro.org/hub/stream/aaec8d41-5201-43ab-809f-3063750dfafd> (accessed April 26, 2024)
17. Derzhavna sluzhba Ukrainy z nadzvychainykh sytuatsii. Analitychna dovidka pro pozhezhi ta yikh naslidky v Ukraini za 12 misiatsiv 2023 roku [State Service of Ukraine for Emergency Situations. Analytical report on fires and their consequences in Ukraine for 12 months of 2023]. Available at: <https://idundcz.dsns.gov.ua/upload/2/0/1/8/2/6/2/analitychna-dovidka-pro-pojeji-122023.pdf> (accessed May 2, 2024)